Một năm.	6$00	6$90	6$50	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.50	1.65	2.25
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

4e page — *Par contrat annuel*
Par centimètre et par insertion. . . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Ăn tết bao nhiêu ngày ?

Ở nhà quê tự hai mươi hôm về trước, các trường đã thấy vắng học trò. Hỏi tại làm sao? Tại rằng tết nhất sắp đến, bọn trò không đi học. Chẳng rõ những đứa trẻ thơ dại-dột ấy bỏ học ở nhà có giúp [illegible] nhặt việc tết này không? Ở tỉnh [illegible] năm bảy hôm nay, đã thấy [illegible] các chú treo lồng lằng [illegible] đèn tống trước cửa gọi [illegible] *Tất niên*. Nhưng tuy đèn lồng thắp sáng, thịt quay chia biếu [illegible], mà các chú giả giận khôn ngoan vẫn mở cửa hàng, vẫn bán hàng, có khi náo-nhiệt hơn cả năm, vì cái tết chính là cái buổi chạy tay, làm cho các chú kiếm được bao nhiêu lời lãi đó! — Rồi cả ở tỉnh thành, cả ở nhà quê, đâu đó thiên hạ tưng bừng nhộn nhịp đua nhau mà sắm sửa dọn dẹp, cho cái tết không biết tự bao nhiêu ngày đã [illegible]. Nào thì mua măng, mua miến, mua cá, mua trứng, mua đường, mứt, kẹo, bánh, chè, mua đậu, rượu tương, mắm v. v. khác nào như thể sắp có cái thuật *Cầm hơi* tự đâu đến, hay nay mai phải đi tứ thứ xa tận đâu. Nào thì trữ bương phao, gọt thủy-tiên, viết câu đối, thừa mũ, mã, quét cửa, dọn nhà, giăn tranh, lau ghế... ai không biết lại bảo sắp đến ngày quốc khánh, quốc-hạ chi chi, hay rồi sẽ mở một cái tiệc đáng vui chung cho cả khắp bàn dân trong nước.

Ta kể ra như thế là ta có ý chứng minh rằng cái thời khắc sửa sang để ăn tết không phải là chỉ ngắn ngủi trong năm bảy giờ hay một đôi ngày. Thiên hạ có lắm nhà, thức dục-dịch sắm về tết, như muốn ăn tết ngay từ độ trung tuần tháng chạp hay quá sớm hơn lên nữa. Mà nói thực ra, cái tết chẳng bắt đầu bảy hôm trước tết, nghĩa là ngay tự hôm hai mươi ba tháng chạp tết đức Táo quân lên chầu trời là gì? Sắm sửa ăn tết còn bấy nhiêu ngày, thì chính hẳn ăn tết bao nhiêu ngày?

Cứ theo như câu tục ngữ: « *Đói cho chết ba ngày tết cũng no* » thì chỉ có ba ngày. Nhưng qua hết ba ngày, mới tiễn ông vải vào ngày mồng bốn, thành ra bốn ngày. Nhưng đến mồng bảy mới là *nhân-nhật*, mới lễ *khai-hạ* hạ cây nêu, thành ra bảy ngày. Nhưng lại còn mồng chín lễ Đức vua, thành ra chín ngày, hay ngày rằm đi lễ Phật « *Lễ Phật cả năm chẳng bằng rằm tháng giêng* » mà thành ra nửa tháng, mười lăm ngày. Nhưng chỉ giới-hạn trong mười lăm ngày, tưởng hình như còn ít. Thường khi tết còn kéo dài ra cả một cái tháng giêng:

Tháng giêng là tháng ăn chơi,
Tháng hai giồng đậu giồng khoai, giồng cà....

Nói cho đúng, thực không phải là cái tết *Nguyên-đán* chỉ ăn có một buổi *sáng sớm* đầu năm, nhưng là cái tết *Nguyên-nguyệt* ăn ròng rã cả một tháng đầu năm, mà lại là tháng đầu mùa xuân vậy.

Bây giờ muốn nói quá lên một từng nữa, ta thấy có lắm nơi, ăn tết những một tháng vẫn hãy còn như thòm thèm chưa lấy gì làm [illegible]. [illegible] sang tháng hai, tháng hai kế-tiếp luôn ngay tháng ba; mà trong hai tháng ấy nào vào đình, vào đám, nào tế lễ, hội hè, nào rước xách, cờ bạc, người ta có thể cho sự cúng bái ăn chơi bây giờ cũng như một cái rớt tết còn để lại:

Tháng giêng ăn tết ở nhà,
Tháng hai cờ-bạc, tháng ba hội-hè...

Ai còn màng nhớ mấy câu ca-rao tôi cố nói về công việc mười hai tháng trong một năm ấy, tất cũng xét nhận là sự thực, chớ không phải là ta dám đặt lời nói ngoa vậy.

Ăn tết như thế, lấy trung-bình nửa tháng trước tết, tháng rưỡi sau tết, tổng cộng là hai tháng, sáu mươi ngày đã cho là quá đủ hay còn hiềm rằng ít?

Ai hỏi ta câu ấy, thực ta chưa quyết đáp thế nào chắc là đúng.

Vì bằng cho cái số ngày ấy là ngày *ăn tết cả*, thì ta kêu là dài quá, và ta tưởng không có người nước nào, lại ăn một cái tết nào được lâu bền như thế. Nhưng nếu cho cái số ngày ấy là ngày *nghỉ việc làm* mà thôi, thì ta chẳng phàn nàn gì, và ta nghĩ cũng là vừa độ chiết trung, tính ra năm ngày làm, một ngày nghỉ, người lao-động ở chốn nào, phương nào dễ hồ cũng theo một cái luật chung như thế.

Chỉ có một điều khác rằng: trong năm dân ta làm ăn ngày ấy luôn ngày khác, tháng nọ chồng tháng kia, đầu tắt mặt tối, lam lũ khổ sở, hình như ham công, mến việc quá, không còn biết ngày nào là ngày nghỉ, ngày nào đáng gọi là nhàn-hạ, thú sướng nữa. — Dây cung căng mãi phải có lúc chùn, con người nỗ lực mãi tất có khi oải mệt. Nên con người muốn tìm một cái dịp để vừa nghỉ lại vừa chơi. Mà đối với dân ta, còn cái dịp nào nghỉ, chơi thích hợp cho bằng cái dịp tết Nguyên-đán này nữa?

Một năm mới là một đại-sự chứa biết bao nhiêu hy-vọng có phần đáng lo sợ, nhưng cái phần vui mừng lại là phần mạnh hơn. — Trong vòng nhiệt-đái, mùa xuân tuy không hẳn có; nhưng vào độ tháng giêng, tháng hai, khí tiết xem chừng cũng dễ chịu, phong-cảnh xem chừng cũng hớn hở, con người vùng vẫy trong tiết ấy cảnh này, con người tất muốn cùng Tạo-hóa mà chia vui cho thỏa thích. — Nhưng con người chẳng ích kỷ giữ thỏa-thích lấy một mình, con người còn đoái tưởng đến ông cha tổ-tiên, đến thần thánh chư Phật là những bực đã gây dựng hay hộ-trì cho mình, nên con người đem lòng kính cẩn mà cúng bái... Một cái sự cúng bái linh-đình, một cái tiết ôn hòa thú-vị, một cái năm mới làm cho mọi việc hình như cũng mới ra,... mấy cái ấy họp lại, tưởng quá đủ làm cho con người muốn nghỉ để mà chơi, chơi tha hồ phóng túng có thể kéo dài ra bao nhiêu ngày cũng không ai mỏ mồm mà dị nghị. (*còn nữa*)

N. Ô. N.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 9 Février 1923

Tại hội-đồng Quốc-nghị

Hội-đồng Quốc nghị bác lá đơn của M Ocorelle kiện chánh-phủ về việc phải về hưu-trí. Hội-đồng lại xóa bản nghị định bổ MM Néron, Martin vào chức chủ-sự.

Ở New-York có tin rằng mỏ than ở Colorado bị nổ, chết mất một trăm người.

Ở Victoria (Gia nã-đại) lại có tin rằng mỏ than Cumberland bị nổ, chết mất 19 người.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 10 Février 1923

Việc trú binh trong hạt Rhur

Về đường hỏa-xa đi lại quanh trong hạt Rhur, và các đường hỏa xa về miền thuộc binh-quyền nước Pháp, các người làm hỏa xa vẫn làm việc như thường. Ở Ludwigshafen, viên chủ nhiệm phải trục xuất, nhưng những người làm hỏa xa vẫn làm việc. Có tin rằng việc hỏa xa đi lại trong quận Essen hiện nay đã khá hơn trước. Các cửa cống về con sông đào của sông Rhin ở Hoorne, các binh quyền nước Pháp đã chữa lại.

Tại hội Vạn-quốc

Hội-đồng coi về việc thanh-giảm quân bị đã hội nghị. Ông Viviani chủ-tọa. Hiện nay có ba phụ-ban đương làm việc và xem xét những vấn-đề sau này: 1· Việc chế tạo các khí giới, và việc kiểm duyệt sự buôn bán khí giới. 2. Những bức thư của các chánh-phủ phúc lại hội Vạn-quốc về cái vấn-đề bảo thủ trật tự của các nước. 3· Việc điều tra về số khí giới của các nước, và việc chế hạn các khoản chi dụng về quân bị không được quá cái số chi dụng trong năm 1913

Bản chương trình bảo-chứng hiện đã bàn trong năm 1922, hiện nay hội đồng lại kê cứu đến.

Nước Thổ và Đồng-minh

Cái kỳ-hạn của nước Thổ ấn-định cho các tàu chiến Đồng-minh phải rút ra nay đã mãn, nhưng ở Smyrne vẫn yên ổn như thường. Hiện có một chiếc tàu nhặt cốt mìn của Pháp giữ gìn cho các chiến-thuyền của Đồng-minh. Chiếc tàu của Pháp tên là *Pierre Loti* tới Smyrne, nhưng không vào được hải-cảng vì không có hoa-tiêu.

Trong mấy ngày hôm nay bộ đại-sứ nước Thổ tại nước Ý không nhận ký giấy thông-hành cho những người muốn đi Smyrne.

Việc đất Memel

Các báo Ba lan nói rằng hiện-tình ở Memel đã khá, Chánh-phủ Lithuanie thuận ưng rút quân ở Memel ra. Cái kỳ hạn của hội-đồng Đồng-minh định cho nước Lithuanie, nay lại gia hạn thêm 48 giờ.

Nước Thụy-sĩ đối với việc trú-binh

M. Motta là thủ-tướng nước Thụy-sĩ có đáp lại lời một ông nghị-viên chất-vấn về cái chánh-sách của nước Thụy-sĩ đối với việc kinh-tế Âu-châu, có nói: Cái vấn đề bồi thường ngày nay phải giải quyết một cách công bằng.

Bordeaux ngày 11 Février 1923

Cuộc Hội-chợ Lyon

Cuộc Hội-chợ Lyon năm nay bắt đầu ngày 5 Mars, và đến ngày 17 thì hết.

Việc trú binh tại nước Đức

Pháp Bỉ hợp ý với nhau

Ngày hôm thứ bảy M Poincaré, M. Jaspar và mấy ông thượng-thư Pháp nữa hội nghị với nhau tại bộ Ngoại-vụ nước Pháp ở Paris. Sau buổi hội-nghị ấy, có [illegible] các đại biểu hai nước Pháp, Bỉ xét ra viên thủ-tướng Cuno nước Đức xui giục nhân-dân trong hạt Rhur một cách rất nguy hiểm, nhất là xui giục các nhà kỹ-nghệ và các hàng viên-chức, vậy hai nước quyết định không cho phép các viên thượng-thư nước Đức vào hạt Rhur nữa. Sau buổi hội-nghị ấy, M. Jaspar từ Paris trở về nước Bỉ. Có M Le Trocquer tiễn ra ga

Về việc ấy báo *Le Temps* có nói: Hai chánh-phủ Pháp Bỉ hợp ý đồng-tâm với nhau về các phương-sách thi-hành tại hạt trú binh. Hai tòa nội-các Pháp Bỉ hội nghị với nhau luôn, để mọi việc có thể thương nghị với nhau được tiện-lợi.

Người Đức vẫn đình công

Người làm hỏa xa trong miền thuộc về binh quyền Pháp vẫn đình-công. Các đường hỏa-xa từ Đức đến ngoại-quốc, và các hỏa-xa chở quân-lính vẫn đi lại như thường. Trong miền thuộc về binh quyền nước Anh, người Đức làm hỏa-xa vẫn làm việc.

Bài ca Âu-trĩ-viên

LXI

Mở mang giữa quả địa cầu,
Bốn mùa phong cảnh một bầu xuân-quang.
Vốn trong một gốc Hồng-bàng,
Này ngành quế tử này chòm lan-tôn.
Này đây là Âu trĩ viên.
Vì hoa tay khéo giữ quyền chủ-trương
Ăn cho đúng phép vệ-sinh,
Sự chơi theo phép tập tành thể thao.
Khi đánh bi khi đá cầu,
Khi tung quả bóng khi vèo nhảy vô.
Này vào vin lấy rừng nho,
Này ra nghển gót mà quơ vầng-khói.
Thông reo này vỗ reo chơi,
Hoa cười này cũng trúc cười với hoa.
Nhìn xem phong cảnh bốn bề,
Sóng đào sông Nhị cỏ hoa non Nùng.
Trong khoe vẻ biếc màu hồng,
Cũng loài sen ngó cũng tầm đào non
Há như cỏ nội hoa hèn,
Há như còn bé chẳng vin hỏi ngành.

LXII

Con người hay đã nhờ trời,
Có trời nhưng cũng có người mới nên
Khi măng sữa phải cập dèn,
Như cây non uốn dần lên thẳng đèo.
Ắt tươi tốt chẳng cong queo,
Mẹ nâng tầm giặt con nào bẩn nhơ.
Vì chuột để mặc mèo tha,
Cho nên mũi nhọ cũng là mặt nhem.
Sinh sài ghẻ chốc đau cam,
Con thường cũng lắm không chăm cũng nhiều.
Hiếm kẻ có đoái nhà nghèo,
Ngỏ lời chuyên trị đến điều bảo anh.
Mừng nay gặp hội văn-minh,
Mở mang ngõ hẻm rộng thênh đường dài.
Như đêm tối có trăng soi,
Đường kia cũng tỏ lối này cũng quen.
Đem phúc-địa lập âu-viên,
Cơ ngơi lịch sự nếp nền phân minh.
Có gió mát có trăng thanh,
Có cây chồi tốt tiền cành hoa tươi
Người yêu mến trẻ đong chơi,
Về đông như chợ thú vui hơn nhà.
Khi tắm bánh lúc đồng quà,
Thể nên điều trị lòng hòa bao dung.
Mười tay trỏ mười mắt trông,
Tự ngoài dắt dìu vào trong chơi bời.
Được sạch sẽ và thảnh thơi,
Yếu nay khỏi yếu gầy nay khỏi gầy.
Như hạt mưa ở ruộng lầy,
Chuyển lên đài các bằng nay rõ ràng.
Càng ngày càng thấy nở nang,
Thực là bổ ích diện phương trên đời.
Khác gì trời để trời nuôi,
Cha mừng vững dạ mẹ vui đành lòng.
Càng ngày sinh sản càng đông,
Được đinh tài lắm thì phong lưu thừa.
Ai ơi xin chớ hững hờ,
Phải nên bảo chủng mới ra đồng bào.
Kìa làm quán nọ làm cầu,
Tưởng to công đó bằng đâu phúc này.
Còn non còn nước còn dài.

LỜI ĐÀN BÀ

Miếng trầu điếu thuốc

Người ta khi ngồi trò chuyện cùng nhau, không có miếng trầu điếu thuốc thời cũng lạt lẽo, hoặc khi phẩm-bình thơ phú, khi trước-thuật văn-chương dồi mài đẽo gọt, mà không có khói trắng phì phèo, môi son nhóp nhép, làm tư-vị trợ hứng cho cuộc ngâm nga, nghe như cũng một thú lẫm ru; cho đến những người làm lụng công việc, bọn lao-động thợ thuyền, kẻ cày cấy ruộng đất, đều cần lấy miếng trầu điếu thuốc làm vui, mới quên hết mỏi mệt đi đặng cho nên ai cũng có ăn cau-trầu hút thuốc giấy; nhưng có mà đừng dùng nhiều quá, thời cũng không hại gì, chỉ có hại một điều là người mình đã biết cái tính tập-quán của người mình hay dùng cau-trầu thuốc giấy, mà sao không biết lợi dụng sự buôn bán cho người bản-xứ tiêu-thụ lấy thổ-sản của nước mình, mà lại để cho người ngoài chiếm mất phần lợi, thật là uổng quá: năm nào đến mùa cau khô ở Trung-kỳ tải ra ngoài Bắc, cũng người Khách-trú thâu hết, còn người mình thì chịu phần khó nhọc, rai lưng bủa chẻ phơi sấy cho khô khén, mà rút lại lời lãi chẳng đặng bao nhiêu, vì nhà vận-tải đã ăn hết cầm giá cao hạ cũng do trong tay người cầm cân, mua sao nhờ vậy, bán rẻ chịu rứa, hóa-vật của mình, công lao của người mình làm ra, mà tiêu-thụ cũng chỉ người mình tiêu-thụ với nhau đó mà thôi, chớ cũng không có người nước nào mà ăn tiêu cau khô đến. Thế mà sự buôn bán lại phải gián-đoạn ra một tầng khúc giữa thành ra quyền-lợi của người mình mất hết, nghĩ đã phiền chưa. Đến như thuốc lá cũng vậy, ở Trung-kỳ có tiếng thuốc lá ngon, như Quảng-nam làng Cẩm-lệ, Thừa-thiên làng Mỹ-lợi Quảng-trị làng Của, Quảng-bình làng Hạ xứ Sen, xứ Bụt v. v... đều là thổ-nghi trồng thuốc lá ngon hết thảy, đã thơm khói lại trắng tàn, nhưng mà ở trong các thứ thuốc lá, thời thuốc Cẩm-lệ lại có phần đặc-sắc hơn, cho nên lại thuộc về các hiệu Khách đặt thửa trước hết, mà người mình có muốn mua thực thuốc Cẩm-lệ, cũng ít đặng thứ thuốc tinh toàn thuốc Cẩm-lệ vậy, chính người ở đất Cẩm-lệ vẫn nói như thế. Cái cách buôn bán họ rất là khôn khéo, cho đến các hàng xén, bán thuốc quả thuốc gói mà cũng lấn phần hơn người mình, chớ không đợi hàng to vốn lớn mới chiếm cái địa-vị tối cao hơn người mình đâu, tưởng các nhà thương-hộ cũng nên lưu-tâm mà bổ-cứu lại.

Lại còn một điều; quốc-dân ta nên chú ý đến, từ xưa nay chúng ta chỉ dùng thuốc lá thì của bản-xứ trồng ra, mà giấy vấn thuốc lá lại là giấy của Tàu đem sang bán cho mình, thế thời người mình cũng nên tìm cách làm ra một thứ giấy như giấy quyến (nguyên giáp) ấy mà dùng, chẳng là hoàn toàn hơn hay sao, tôi có nghe các ngài tiền-bối thuật chuyện lại rằng: ngày trước có đức ông Ninh-thuận vương xơi thuốc điếu thường dùng thứ giấy tinh mỏng của ta vấn thuốc mà không dùng giấy quyến Tàu, vì ngài nói: « thuốc mình thời nên dùng giấy mình cho tiện ». Coi như thế thời lúc ấy cách xa bây giờ có bốn, năm mươi năm, mà cũng đã có cái lý tưởng như vậy, huống hồ đời này cái nghề làm giấy đã phát minh được nhiều thứ lắm, các nhà tri-thức bác-học đa văn nước mình, há chẳng nên nghiên-cứu sự làm giấy, mà lợi dụng cho hóa-vật của mình, thời hữu ích biết bao nhiêu, để chi lỡ dở nửa mình nửa người khó coi lắm.

Tôi tuy là phụ-nhân, nhưng cũng mong sao ngày đêm phát đạt thắng tiến, vậy có mấy lời thô sơ bày tỏ, xin các ngài cao-minh hải-nội tâm-lượng cho, chớ lấy làm cười, thời may lắm, mà sau này việc ấy có thành công như lòng sở ước đó, thời lại may cho đường kinh-tế của xã-hội vậy.

Đạm-Phương, nữ-sử Huế.

Tự do diễn đàn

Bàn về nghĩa chữ tự do, bình-đẳng là thế nào ?

Nay đương cái thời-đại người mình xu-thượng về mặt văn-minh ương-dở; nên thấy nhiều người động mở miệng ra là nói ngay đến chữ tự-do với bình-đẳng. Ôi! quí hóa thay hai chữ tự-do! Thâm-thúy thay hai chữ bình-đẳng! Chưa biết bao nhiêu là nghĩa lý sâu xa, ý vị màu nhiệm. Tưởng miệng đọc chữ tự-do, hồ dễ đã mấy người hiểu được chữ tự do. Mồm nói câu bình-đẳng, nhưng đã ai biết nghĩa bình-đẳng là thế nào?

Nói chữ mà không hiểu nghĩa, rồi thành ra nói một đằng quàng một nẻo, sai một ly đi một dặm, cái hại ấy há có bé đâu.

Vậy muốn giải nghĩa chữ tự-do, bình đẳng là thế nào? trước hết xin nói cái hại không hiểu đã, rồi mới giải nghĩa sau cho thêm tường tận vậy.

Kìa những kẻ không hiểu chữ tự-do, chơi bời tạ khẩu làm xằng, nào ăn mặc tự-do, chơi bời tự do, giết người lấy của tự-do, cả đến nỗi giai phỗng vợ bạn, gái chim chồng người, cũng cho là tự-do. Tự-do thế có phải mất cả pháp luật không? Lại nhất là các bọn lạm-dụng chữ ấy làm cái nền lợi kỷ, nào lấy thịt đè người, cả vú lấp miệng em, dẫu phạm phép cũng chẳng kinh, thậm chí phạm hoại luật phép của nhà nước, cũng bởi tự-do mà ra cả. Đến những kẻ ngộ giải chữ bình-đẳng lại càng tệ nữa, nào con không hiếu với cha, em không thuận với anh, đứa ở nói leo với chủ nhà cũng cho là bình-đẳng, ông lớn bắt tay với cậu bếp, cũng cho là bình đẳng. Bình đẳng thế có mất cả luân-thường không? Lại nhất là mấy kẻ ngộ-dụng chữ ấy làm một cách tùy-thời, nào cá mè một lứa, hàng cót bằng nan, dẫu người trên cũng không kính, thậm chí bỏ mất luân-lý của thánh-hiền, cũng đều bởi bình-đẳng mà ra cả. Như thế thì tự-do cốt dạy cho biết lợi-quyền không ngờ gây lên họa loạn, bình đẳng cốt dạy lấy công-lý, không ngờ đến loạn cương-thường. Nỗi ấy có phải vì chữ đâu, là vì người dùng chữ mà hiểu nhầm vậy. Sự nhầm ấy làm cho đoàn thể phải long động, thiên-hạ phải ngặt-nghèo, chẳng những hại một người mà hại cả một nước, cả thiên-hạ nữa. Nghiệm ngay như câu danh-ngôn của bà Roland nước Pháp ngày xưa có nói rằng: « Tự-do ôi! tự-do, thiên-hạ biết bao nhiêu tội ác vì mượn cái tên mi mà làm ». Lại xem cái họa bất bình-đẳng ở Âu-châu về đời trung-cổ, thực là giời đen đất tối, sông lở núi nghiêng. Thế biết cái hại không hiểu nghĩa chữ tự-do, bình-đẳng, thực là lớn vậy.

Nay muốn cho khỏi sự nhầm ấy, thì phải cắt nghĩa mấy chữ ấy cho rõ

rằng, để ai ai đều biết, họa có cơ tránh khỏi chăng?

Tự-do là thế nào? Nghĩa là tự trên cho đến dưới, ai cũng theo bổn-phận mà làm, suy bụng ta ra bụng người, người không xâm phạm của được, mà ta cũng không dám xâm phạm

pháp cử các đại-biểu của Nghị-viện, và các nhà báo sĩ Pháp và ngoại quốc đến chứng kiến.

Các sở Y-viện ở Thuộc-địa cũng dự phần, là sẽ có hai khu riêng để đấu-xảo một khu về các bệnh ở miền nhiệt-đới sự trừ khử những giống

Bầu cử các hội-viên Thương-mại — Đến ngày 6 Mars này thì bầu lại các ông hội-viên phòng Thương-mại Hanoi và Haiphong. Ông nào ứng cử, cái sổ người đến bầu chưa đủ lệ, thì đến ngày 20 Mars sẽ bầu lại.

Số các ông hội-viên Annam kỳ này

Phòng Canh-nông. — Phòng Canh-nông Bắc-kỳ và phía bắc Trung kỳ đến ngày 25 này sẽ họp, có M. Marius Borel chủ tọa.

Tòa án cai-trị. — Tòa án cai-trị, đến ngày thứ tư 21 Février hồi 8 giờ

Hội Hợp-thiện. — Bản hội Hội-quán mới thiên ra ở phố Henri d'Orléans (sau trường học Cửa đông, trong ngay sang đường xe-hỏa), ở ngoài cửa có treo biển của Hội cho dễ tìm; quí thập-phương và quí hội-viên chưa biết, vậy bản hội có lời bá-cáo để

Trên đồng cao ngã xuống. — Có một người thợ nề làm nhà ở đường Bonnal từ trên đồng cao ngã xuống, vì đóng làm không chắc. Người ấy bị thương nặng ở tay và ở miệng.

BẮC-NINH

Nói cho đúng, thì tuy rằng nghĩa đoàn-thể vẫn phải giữ lấy nhau, mà rút đến lợi-quyền, thì người nào có lợi-quyền người ấy, không ai ngăn-cấm được ai. Thế mới thực là tự-do.

Bình-đẳng là thế nào ? Nghĩa là tự quan cho đến dân, ai cũng lấy đạo người mà xử, dưới trông lên, trên trông xuống, trên không cậy quyền mà hiếp người dưới, dưới không dám vượt phận mà lấn người trên. Dẫu cha con đồng bàn, quan dân nhất thể nhưng có đồng đẳng mới bình-đẳng. Bình-đẳng thế có hại gì

Nói cho đúng, thì tuy rằng phép cai trị có đặt ra đấy, mà rút đến lẽ phải thì người nào có lẽ phải người ấy, không ai đè nén được ai. Thế mới thực là bình-đẳng.

Bởi thế mà xem, thì tự do mà vẫn không bỏ phép luật, mà bình-đẳng vẫn không bỏ được luân-thường. Sao vậy ? Vì phép luật là một cái rào đề ... có cái bờ cọc, không có thể lấn qua được. Luân thường là một cái bờ đề lộ vệ bình-đẳng, vì cũng như sông có đê phòng không có thể tràn qua được. Xem như thế thì tự-do mà vẫn giữ phép luật, ngoài phép luật không có gì là tự-do. Bình-đẳng mà vẫn giữ luân-thường, ngoài luân-thường không có gì là bình-đẳng.

Kìa xem như bên Thái-tây bây giờ nào chính-trị tự-do, nào tôn-giáo tự-do. Tự-do biết là nhường nào, thế mà nói đến họp dân yêu nước thì ai cũng một dạ một lòng, sở-dĩ được thế, cũng chẳng qua bởi có phép luật ràng buộc mà thôi. Nào là quân dân cộng chủ, nam nữ bình quyền, bình-đẳng biết là chừng nào. Thế mà nói đến tiếp người sửa mình, thì ai ai cũng biết nhường biết kính, sở dĩ được thế, cũng chẳng qua bởi có luân-thường gìn giữ mà thôi.

Thế mới biết tự-do không phải là muốn sao được vậy, bình-đẳng không phải là bằng lứa bằng hàng. Vậy dám khuyên ai miệng đọc chữ tự-do, phải nên biết cái tinh-thần chữ tự-do mồm nói câu bình-đẳng, phải nên rõ cái cốt tử chữ bình-đẳng, chứ đừng nhắm mắt dướng liều, mượn chữ ấy làm câu lót đầu lưỡi nữa rồi nguy ! ! !

Tuyết-như, Tăng xuân-Mai

Một cuộc đấu-xảo kỷ-niệm Pasteur tiên-sinh
TẠI STRASBOURG

Cao-đẳng học-đường và thành-phố Strasbourg là nơi Pasteur tiên-sinh xuất thân trong nghề y học, nay mai sẽ mở một cuộc đấu-xảo kỷ niệm tiên-sinh, chủ ý đề biểu dương cái công-nghiệp của tiên-sinh đối với khoa y-học, khoa vệ-sinh và công-giới, nông-giới.

Cuộc đấu-xảo ấy đến ngày 1er Juin 1923 sẽ khánh thành, có quan Giám-quốc, các quan chính-phủ Đại-

Những đồ đã gửi đấu xảo Marseille vừa rồi thì có nhiều thứ sẽ đem đấu tại Strasbourg. Còn những đồ sẽ gửi mới, thì phải đệ đến bộ Thuộc-địa, nhận đến 15 ngày đầu tháng năm tây là cùng.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiểu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (Từ microfilms của Đại học Cornell)

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 11 Février này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 f. 10.

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 11 Février 1923* 3 %. 58,50 — 4 %. 1918 63 65 — 5 %. 1915 1916 76 — 5 %. 1920 89 90. — 6 %. 1920 88 95.

Lễ Mardi Gras — Ngày mai, lễ Mardi-Gras, các công-sở đều nghỉ buổi chiều.

Các quan thanh-tra thuộc-địa. — Các quan thanh-tra thuộc-địa ở Phnom-penh đã trước hiện đang đi thanh tra tại Cao-mên, chừng sau tháng ba tây này thì đến Bắc-kỳ. Các ngài có tư cho sở Công-chính Hanoi lấy những tờ trình của sở ấy tại Hội-đồng chính-phủ trong 12 năm vừa qua để xét xem Công-chính đã làm được những việc gì ở đây và nhất là cho Bắc-kỳ.

Trường Thuốc Hanoi — Các quan y-khoa bác-sĩ có tên sau này đều được cử làm thực-thụ giáo-sư trong các khoa này :

Khoa hộ sinh :

Quan docteur Le Roy des Barres, chánh sở Y-chính Bắc-kỳ ;

Khoa mổ cắt :

Quan docteur Degorce, đốc học hạng nhất bậc cao-đẳng, đốc-học trường Thuốc ;

Khoa chữa mắt :

Quan docteur Casaux, giáo sư thực thụ hạng nhất bậc cao-đẳng, quyền đốc-học trường Thuốc ;

Khoa chữa bệnh trẻ con :

Quan docteur Polidori, giáo-sư thực thụ hạng nhì bậc cao-đẳng, giáo sư trường Thuốc ;

Khoa chữa các bệnh ngoài da, bệnh giang-mai bệnh lậu :

Quan docteur Raymond, giáo sư thực thụ hạng ba bậc cao-đẳng, giáo-sư trường Thuốc ;

Nội khoa :

Quan docteur Coppin, giáo-sư thực thụ hạng tư bậc cao-đẳng, giáo-sư trường Thuốc.

AI MUỐN SẮM TẾT

Đi đến đầu phố Trường-thi, nhà bán Hạt-chai, Khung-ảnh, Hoa-sắt, hoa sứ, hoa vải, ô đầm, đồ biểu tết, đồ bày buồng chơi thực đẹp ông PASSIGNAT chủ nhân LA PERLE, 11 et 13, Rue Borgnis-Desbordes Hanoi, nhân dịp tết đã chiều ý người bản xứ buôn sang.

Lại có bán nhiều thứ đồ hạ giá, riêng một phòng tha hồ chọn, 2 p.00 một thứ.

3523

Tại phủ Thống-sứ. — Bản-quán được tin rằng nay mai quan cai trị Vinay, chánh tòa kiểm-duyệt Nam-báo tại phủ Thống-sứ về qui quốc nghỉ thì quan cai-trị Delsalle, Đại-lý Phúc-yên sẽ về thay ngài.

* *

M Forsans (Pierre André René) quan cai-trị hạng ba, hết hạn nghỉ thì nay tạm bổ vào tòng sự tại phủ Thống sứ.

CÓ ĐẤT MUỐN BÁN

Một khu đất tại bờ sông (Quai Clemenceau) ước độ 880 thước vuông, có cả xưởng bán hàng nữa.

Ai muốn mua xin hỏi tại số 8, phố hàng Bát cũ (Rue Vieilles des Tasses) Hanoi.

3533

Tập trận. — Đến ngày 14 Février hồi 7 giờ rưỡi sáng, tại khu đất trong ...

Về qui quốc nghỉ. — Đến chuyến xe-lửa trưa ngày mai thì quan *docteur* Lambert chánh sở Thí-nghiệm Vệ-sinh tại nhà thương Đồn thủy sẽ xuôi Haiphong để đáp tàu về nghỉ tại qui-quốc.

Bản quán có lời kính chúc ngài vượt biển bình an và hết hạn nghỉ lại sang trọng nhậm chức cũ.

Thi tham-tá kỳ phổ-thông. — Đến ngày 23 Avril 1923 tại Hanoi, Saigon, Huế, Pnompenh và Vientiane sẽ bắt đầu thi tham-tá hạng năm kỳ phổ-thông.

Thi viết : Ngày 23 Avril 1923 từ 8 đến 10 giờ rưỡi

Thi vấn đáp : Ngay sau kỳ thi viết.

Thi thông ngôn cho những người ở Pháp về — Đến ngày thứ hai 26 Mars 1923, sẽ có kỳ thi tuyển thông ngôn vào các công-sở, là kỳ mở riêng cho những người ở Pháp trở về, theo như điều thứ 2 nghị-định ngày 5 Novembre 1920.

HOTEL DES COLONIES
HANOI

Chỗ nhà số 82, phố hàng Trống, nay dọn một phòng riêng để tùy thích các qui-khách muốn dùng riêng hẳn ở đấy cho biệt-tịch hay ngồi chung ở đàng nhà cũ này cũng thế.

Người làm trong Hôtel hiện nay đổi mới cả.

Giá bữa ăn như sau này :

Có rượu . . . 1 $ 20

Không — . . . 0 90

3531

Lính ta sang Syrie — Có tin rằng quan Binh sắp cho một nghìn rưởi lính khố đỏ sang Syrie để thay cho những vệ ở bên ấy sắp về. Số lính ấy sẽ cho đi làm mấy chuyến. Đợi tàu *Angers* ít nữa chạy thì quan Binh sẽ cho đi một cơ là 300 người. Các hàng đội ở trong các cơ ấy toàn là đội ta cả.

... vừa rồi, hồi 8 giờ 15 phút nhà số 12 phố hàng Khoai phát hỏa, lửa lan sang hai nhà láng giềng là số 14 và 16. Vòi rồng sở Cẩm hàng Đậu và ô-tô chữa cháy của thành-phố đến chữa ngay mà mãi đến quá 11 giờ mới tắt được lửa. Thiệt hại chưa rõ bao nhiêu.

Cũng tối hôm ấy, hồi 7 giờ, nhà một người Tây ở phố hàng Vôi cũng bị lửa trong lò sưởi bởi ra xuýt cháy, may người nhà chữa được ngay.

Trong mùa rét, nhà này bị lửa lò sưởi cháy là hai nhà rồi, các nhà dùng lò sưởi nên cẩn thận lắm mới được, vì các nhà cho thuê lắm cái làm thất cách quá, có khi xà quá giang bắc ngay ở cạnh lò sưởi.

Lời cảm ơn. — Chúng tôi có lời cảm tạ các quan, các cụ, các ông, các bà đã tỏ tình thân ái gửi giấy chia buồn, cho đồ phúng và đi đưa đám thân mẫu chúng tôi là :

Madame TRẦN-THỊ-CHƯƠNG

tạ thế tại Hanoi phố hàng Đồng số nhà 46 cất đám ngày 10 Février vừa rồi.

Trong khi tang gia bối rối, có điều gì sơ-suất, các ngài miễn thứ cho, chúng tôi xin đa tạ

Cô-ai-tử : Nguyễn-văn-Bùi
Đồng gia bái tạ.

Tòa án Trừng-trị — Sáng hôm nay, tòa án Trừng-trị xử những việc sau này :

Thợ thêu lừa đảo. — Một người thợ cả có giao cho hai người thợ thêu là Dương-đình-Hy và Dương-đình-Minh (cả hai em họ) mấy ống chỉ và cho cả hai người mượn 29 đồng để thêu đồ hàng của khách đặt. Quá hạn đòi mãi, chỉ hẹn quanh chứ không chịu thêu hàng để trả. Tòa phạt mỗi tên 3 tháng tù và 25 quan và bắt người bố để hai tên ấy phải chịu trách nhiệm tiền phạt vì hai tên ấy hãy còn trẻ tuổi.

Nữ anh-hùng đời nay. — Tên Ng-toị-Mai 22 tuổi, nghiện thuốc phiện, trước đã can án một lần, nay phải phạt 15 ngày tù về tội du-đãng không chịu làm nghề nghiệp gì cả.

Đầy tớ bất lương. — Tên Trần-v-Nghệ trước đã can án một lần phải phạt 3 tháng tù về tội ăn cắp 10 chai nước chanh của chủ. Tên Nguyễn-thị Cung phải phạt 2 tháng tù về tội ăn cắp quần áo của chủ tên là Thị Hai và của người Khách tên là Thị-Chương đến chơi nhà chủ.

Bỏ việc không bảo chủ. — Tên Dương-v-Thắng là bồi phải phạt 5 ngày tù và 15 quan về tội bỏ việc không bảo chủ biết.

Du đãng và ăn cắp. — Tên Ng-v-Quân phải phạt 4 tháng tù về tội du đãng không có nghề nghiệp gì và ăn cắp cái vòng vàng của một người tên là Ng thị Nguyên.

Tòa còn xét nhiều việc nữa, song toàn những việc tầm-thường cả.

... tôn-bà đã có lòng tốt, cúng tiền về việc bốc mộ chúng-sinh năm 1922, như sau này :

Bà Phúc-hưng, 22 phố hàng Đào, cúng một phiếu 100 f 00 ; hiệu Phúc-lộc, phố hàng Mắm cúng 6 p. ; bà Vũ-như-Chương, 52 phố hàng Nón cúng 5 p. ; ông Ng-xương-Hòa, 52 phố hàng Bát cúng 2 p. ; ông Tiêm-hồng, 54 phố hàng Bè cúng 1 p. ; bà Ng-thị-Tư hàng Bè cúng 1 p. ; ông Trần-khiêm-Niên, 10 ngõ hàng Khoai cúng 1 p.

Hợp-Thiện Hội bá cáo

HAY CHO XÃ-HỘI

Một phòng khám bệnh cho người nghèo khó của quan Đốc tơ Bi cơ man (PIQUEMAL) tại phố hàng Bông, số nhà 173, 7 giờ rưỡi đến 9 giờ, chủ nhật ngày lễ nghỉ.

Ngạch thừa-phái — M. Vũ-tá-Tiên, thừa-phái hạng năm ở châu Sơn dương (Tuyên-quang) được nghỉ ba tháng lĩnh nửa lương.

Khiển-trách. — M. Ng-văn-Long, thư-ký hạng tư ngạch tòa Sứ Bắc-kỳ phải khiển-trách, ghi vào lý-lịch, chậm thăng thưởng trong một năm.

Bị xe-lửa nghiến chết. — Ngày thứ sáu 9 Février hồi 7 giờ sáng có một chuyến xe hỏa chở hàng đi tới kilomètre 29, giữa gare Lạc-đạo và Phú thụy thì đè phải một người đàn bà chết. Xe-hỏa phải dừng lại để cho những người làng bên cạnh lôi xác ra hộ.

Phòng khám bệnh
của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3602

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Nghỉ kèn, nghỉ rước đèn. — Vì tết nguyên-đán cho nên từ ngày 12 đến 24 Février không có những cuộc hòa nhạc ở công-viên và cũng không có cuộc rước đèn.

Lại Khách lậu thuế. — Tối hôm mồng 8 vừa rồi, hồi 8 giờ, mấy người làm sở Thương chính đã khám được ở trong một cái thuyền lớn của Khách đậu tại sông Bonnal 650 bao hương vụn để làm hương.

Trong số ấy thì có 250 bao lậu thuế, à hương ở Hongkong đem sang. Sở Thương-chính đã phạt 800 đồng.

... việc của hội xem càng ngày càng phát đạt, những người có lòng công-tâm, ai thấy thế mà chẳng mừng.

Nhưng chỉ có một điều cần nên chỉnh-đốn lại, là việc thường ngày đi lại đao du cùng nhau trong hội, không được đông đúc cho lắm, thì cũng đáng tiếc lắm thay.

Ta thử xem những các tỉnh nhỏ, trông các nhà xét tây đêm nào cũng tấp nập xem sách xem báo chuyện trò vui vẻ, như thế không trách gì sự kiến văn càng ngày càng mở rộng, học thức càng ngày càng tăng tiến, cái tinh thần-ái nghĩa đồng bào cũng vì thế mà được vững bền.

Ta nhìn lại các việc của ta ngày đêm vắng vẻ mà đáng ngậm ngùi thay cho cái tiền-đồ của nước nhà.

Hội ta cũng có sách có báo la-liệt, vậy mà mỗi đêm họa may mới được vài ba ông đến hội, trông thấy cái cảnh-tượng ấy mà đáng thẹn thay cho người mình.

Vậy từ nay những người tại mặt trong tỉnh, xin lấy tinh thần-ái nghĩa đoàn-thể mà mỗi ngày bớt ra một ít thì giờ, năng đi lại hội xem sách đọc báo, để cho hội được sầm-uất, mà cũng là một cuộc tiêu-khiển có ích, không tổn hại gì

Đến 7 giờ tối hôm thứ 7 này là 10 Février, hội Khuyến-học có họp đại hội đồng vậy dám mong các quan viên hội xin đến dự hội cho đông để bầu lại tòa trị sự mới và bàn luận các công việc hội cho được chu-tất, chúng ta không nên lấy việc giao-thiệp riêng của nhau mà lãnh-đạm việc hội, hội chẳng qua là một cái nhà công của chúng ta, ai đã vào hội thì đều có nghĩa-vụ và trách-nhiệm cùng hội cả, chúng ta nên lấy công-tâm mà lo giúp việc hội cho ngày được mở mang thêm ra, đều đó tôi lấy làm mong lắm.

Ái hương

SƠN-LA

Khánh thành trường mới. — Hôm 26 Janvier vừa rồi ở Thuận-châu có làm lễ khánh thành trường mới, lễ ấy làm theo tục người Thái rất là vui vẻ. Ngày đó chung quanh trường cắm cờ ba sắc trông rất là rực rỡ quá. Hồi 1 giờ chiều các quan các ông nghị-hội-viên, các Phìa, các quan Bản, các ông giáo cùng các học-trò hội họp tại trường cũ, đúng hai giờ vào trường mới. Lúc đi trường mới thì có phường nhạc Thái thổi kèn đánh trống đi trước, rồi các quan

(Xem trong thứ ba, cột thứ tư)

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thơ đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quăn ấy, để cho người làm dễ tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay ký tên vắn tắt, hoặc thảo quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

No 142 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : PHẠM-DUY-CẦN

Đạt-ta-nhan thấy Quốc-vinh hỏi vậy thì cúi đầu thi lễ, dường như một người được người ta chúc mừng vậy, rồi nói :

— Ngu-hạ chẳng may mà gặp cái sự bất hạnh ấy.

— Tựu trung thì ra chính vì ông mà hai kẻ tội-nhân đã phải xử giảo đó ?

— Phải, thưa tôn-ông. Đáng lẽ thì họ bị thiêu kia đấy. Ngu-hạ làm được việc ấy cũng trộm lấy làm vinh dự, ngu-hạ đã cứu cho hai đứa khốn nạn ấy thoát khỏi những cái hình rất là khốc hại. Quốc-vinh tôn-ông quyết định đem chúng đi hỏa đốt sống đấy, tôn-ông có biết không ? Thế mới hay rằng lòng người nham-hiểm biết đâu mà lường thật.

Quốc-vinh muốn để cho Phúc-kê khỏi phải trông thấy cái người vừa mới làm cho Phúc-kê một sự thương tâm thảm thiết ấy, bèn nói :

— Thôi thế ông cứ đi.

Bấy giờ Phúc-kê đứng ở trong phòng khách đã nghe thấy cả, liền nói :

— Không, không. Đạt-ta-nhan tôn-ông ơi, tôn ông hãy trở lại đây.

Đạt-ta-nhan chùi nốt cái vết máu còn sót lại ở chuôi gươm, rồi đi vào. Khi ấy Đạt ta-nhan đứng trước mặt ba người, mỗi người có một cái vẻ khác nhau. Ông thầy dòng thì ra vẻ tức giận. Quốc-vinh thì ra vẻ sửng sốt. Phúc-kê thì ra vẻ ngã lòng.

Đạt-ta-nhan rằng :

— Bẩm quan Tổng-trưởng, xin ngài tha lỗi cho. Thì-giờ của ngu-hạ đã toán-định rồi, ngu-hạ còn cần phải sang bên dinh Côn-bê công để chiều lĩnh cái số tiền.

Phúc-kê nói :

— Nhưng, thưa Tướng-quân, ở đây cũng có tiền mà.

Đạt-ta-nhan ngạc nhiên nhìn Phúc-kê.

Phúc-kê lại nói :

— Thưa Thướng-quân, người nhà tôi có vô ý vô tứ, gặp đâu nói đấy, tôi đã biết, và tôi đã có nghe thấy. Một người có giá-trị như Tướng-quân đây lẽ ra mọi người đều biết mới phải.

Đạt-ta-nhan nghiêng mình.

Phúc-kê nói tiếp rằng :

— Tướng-quân có một đạo lệnh-chỉ phải không ?

— Thưa đại-quan, vâng.

— Xin tướng-quân đưa ra đây, tôi sẽ xin phụng nạp. Tướng-quân đi lại đằng này với tôi.

Phúc-kê vẫy tay bảo Quốc-vinh và ông thầy dòng ở lại đó, còn mình thì cùng với Đạt-ta-nhan đi sang bên phòng giấy.

Khi đến phòng giấy rồi, Phúc-kê lại hỏi :

— Thiếu của tướng-quân bao nhiêu, thưa Tướng-quân ?

— Thưa Đại-quan, chừng năm nghìn lạng.

— Là số tiền lương của tướng-quân đã quá kỳ chưa lĩnh đó phải không ?

— Đó mới là một phần tư.

Phúc-kê giương cặp mắt sâu sắc mà nhìn chăm chặp vào nhà ngự-lâm, rồi nói :

— Một phần tư mà năm nghìn lạng ! vậy ra mỗi năm Thánh-hoàng ban cho Tướng-quân những hai vạn lạng ư ?

— Thưa vâng. Bẩm Đại-quan. Hai vạn lạng đại-quan cho là quá hậu hay sao ?

Phúc-kê kêu lên rằng :

— Tôi !

Rồi Phúc-kê lại mỉm cười một cách cay đắng.

— Nếu tôi sớm biết người ra, nếu tôi là người có trí mưu, biết suy trước tính sau. Nói tóm lại, nếu tôi cũng như những kẻ nào đó, biết thu xếp cho cái cuộc đời của mình, thì hàng năm Tướng-quân được mười vạn, chứ không phải hai vạn mà thôi. Mà Tướng-quân sẽ không về tay nhà vua, mà về tay tôi !

Đạt-ta-nhan hơi có sắc thẹn. Trong cái cách khen ngợi của Phúc kê, trong cái giọng lưỡi ngọt ngào đằm thắm, có một thứ thuốc độc rất là êm ái, dẫu cho kẻ nào khỏe lắm đi nữa thường khi cũng phải túy tâm. Nói đoạn, Phúc-kê bèn mở một cái ngăn kéo, lấy ra bốn cuộn giấy, để ngay trước mặt Đạt-ta-nhan. Người Ga-xĩ-côn cầm lấy một cuộn bóc ra xem rồi nói :

— Vàng ư !

— Thế thì Tướng-quân mang đỡ nặng. Thưa Tướng-quân.

— Nhưng, thưa Đại-quan, đây những hai vạn lạng.

— Hẳn vậy.

— Nhưng thiếu ngu-hạ có năm nghìn thôi mà.

— Tôi muốn đưa như vậy để khỏi phiền Tướng-quân phải đi lại nhiều lần.

— Thưa đại-quan, đại-quan hậu đãi cho ngu-hạ quá.

— Tôi làm một việc bổn-phận đó thôi. Thưa Vũ-sĩ, hồi nãy tiện-đệ tiếp đãi ngài cũng có điều sơ-suất, dám mong ngài cũng bỏ quá đi cho.

Đạt-ta-nhan rằng :

— Thưa đại-quan, đại quan đã dạy cho một lời như vậy, thì dẫu sao ngu-hạ cũng không dám để lòng.

— Vậy thì tôi chỉ xin Tướng-quân một cái đặc-ân này nữa mà thôi.

— Ồ ! thưa đại-quan.

Phúc-kê kéo ở ngón tay ra một cái nhẫn kim-cương ước chừng giá tới một nghìn bích-tôn, rồi nói :

— Dám thưa tướng-quân, viên ngọc này là của một người bạn thuở nhỏ của tôi đã tặng tôi. Người ấy tức là người tướng-quân đã giúp cho một việc rất lớn đó.

Giọng nói của Phúc-kê bỗng thấy khác hẳn đi.

Nhà ngự-lâm nói :

— Một việc ! Ngu-hạ đây ! Ngu-hạ đã giúp cho một ông bạn của đại-quan một việc dư ?

— Hẳn Tướng-quân cũng chưa quên nào, thưa Tướng-quân, vì chính ngay ngày hôm nay đây.

— Thế phương-danh ông bạn đó... ?

— Đơ-mơ-ri công.

— Một người tử-tù ?

— Phải một người trong hai người thụ hình đó.

— Vậy thì, Đạt tướng-quân ơi, vì cái việc tướng-quân đã giúp cho hắn đó, dám xin tướng-quân nhận lấy viên ngọc này cho. Xin tướng-quân dủ lòng quá yêu đến tôi mà nhận cho.

— Thưa đại-quan.....

— Xin tướng-quân hãy nhận lấy cho, ngày hôm nay là ngày tôi phải chịu tang. Việc đó có lẽ sau này tướng-quân sẽ biết. Ngày hôm nay tôi mất một người bạn, âu là, tôi lại kiếm lấy một người bạn khác.

— Nhưng mà, Phúc-kê tôn ông....

Phúc-kê thổn-thức trong lòng nói :

— Xin vĩnh-biệt, Đạt-ta-nhan tôn-ông, xin vĩnh biệt hay là tương tái-kiến thì phải hơn.

Phúc-kê ở trong phòng giấy đi ra, để vào tay nhà ngự-lâm cái nhẫn và hai vạn lạng.

Đạt-ta-nhan nghĩ vơ nghĩ vẩn hồi lâu rồi nói :

— Ồ ! Ô ! Ta có hiểu chi hay không ? Chà chà ! Nếu ta hiểu, thì người này thật là một người lịch-thiệp ! .... Ta phải đi hỏi Côn-bê xem sao mới được. Rồi đó Đạt-ta-nhan đi ra.

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ
đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG,
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt
nhất hạng
Mặt và kim
có chất dạ quang

các thầy cùng các học-trò cứ sắp hàng đôi lũ lượt đi sau. Đi chung quanh trường ba vòng rồi vào. Khi vào trường pháo đốt liên thanh, trống đánh ầm ỹ, đến 30 phút đồng hồ,

Lúc vào các học-trò ngồi yên lặng cả rồi, thì có quan châu-úy là ông Bạc-cầm-Chính thay mặt quan châu bận việc quan đi vắng, mà diễn thuyết

Tối thứ hai trước vào khoảng hai giờ sáng, ông phán nghe tiếng cạy cửa, ông liền dậy rón rén bước ra nơi góc tường là nơi ông có xoi lỗ để dòm ra ngoài, thời trông thấy một người đàn ông đầu đội nón, chân đi giầy, mình mặc áo ba-đờ xuy đang thò cái choang vào cửa mà cạy. Dưới bóng trăng sáng tờ mờ ông nhìn kỹ ra dáng một người to béo lực lưỡng lắm ; một hồi

va li cùng các vật tế-nhuyễn chở lên xe chạy mất ! Con đầy-tớ biết đâu mà tìm, mà bà chủ nhà cũng chẳng hay đâu mà kiếm. Lơ đễnh thời chịu mất biết hỏi ai bây giờ ?

Độ này là độ ngày tết tháng chạp lắm bợm gian-trá thi-hành lắm thủ-đoạn gớm ghê nên phòng kẻo mắc.

VIỆC TRUNG-KỲ

Ngày chủ nhật 4 Février, tự hồi 7 giờ rưỡi sáng, ông chủ trường, các ông có trách nhiệm giúp sức tổ chức ra trường ấy, mấy thầy giáo, rồi lần lượt đến học-trò lớn nhỏ đều tề tựu cả.

Cách sắp đặt trong trường, tuy là đơn sơ, nhưng xem rất nghiêm chỉnh

Đúng 10 giờ, nổi ba hồi trống, học-trò cứ lớp mà ngồi, lặng phắc không ...

CÁO-BẠCH

Nay tôi có lời cáo-bạch để liệt-qui đều biết, tôi có đấu được việc làm sông dẫn thủy nhập điền (4e lot) tỉnh Thái-nguyên, giáp địa-phận Bắc-giang, công việc hơn 40 vạn đồng, ở đấy nước lành, giá thời tốt, ông nào muốn nhận làm khoán...

Bán tại hiệu :
A. PERROUD (Nhà xanh)
59, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

Quà tết của hiệu Bào-chế Montès

Nhân dịp tết Nguyên-đán gần đến : Bản-hiệu định liền các ngài chút quà có ích là HẠ GIÁ RƯỢU BỔ-ĐÀO-Y-TỬU — TONIQUE TONKINOIS xuống mỗi chai 0$25 (hai hào rưỡi), chỉ tính có 2$50 (hai đồng) thôi.
Kể từ ngày 15 cho đến hết ngày 30 tháng chạp ta tức là từ 31 Janvier au 15 Février 1923.
Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

quan Chánh quan Phó công-sứ bản tỉnh, cùng các quan Châu ở trong châu, hết lòng trù liệu, mà hôm nay là ngày khánh thành được trông thấy cái trường đẹp đẽ thế này, qui hóa biết là nhường nào. Quan châu-úy vừa nói dứt lời thì thầy giáo là M. Đinh-trọng-Phiên thay mặt các học-trò mà giả lời lại bài diễn thuyết ấy, tuy rằng thầy không biết tiếng Thái, song đã có các thầy khác cắt nghĩa cho học-trò cùng dân sự nghe, ai nấy đều cảm tạ thầy lắm; vì từ khi ơn quan trên bổ thầy lên đây đến giờ thầy đã không quản gì khó nhọc mà ra công gắng sức dạy bảo các học-trò cũng được tấn tới hơn trước, hôm nay lại có đông đủ cả quan dân mà thầy lại tỏ bày hết sự ích lợi về việc học cho dân sự đều biết, nên người nào cũng vỗ tay đốt pháo mừng các thầy. Nhân ngày đó là ngày buổi chợ nên từ lớn đến bé, từ già đến trẻ, kéo nhau đến xem có đến hơn ba trăm người, học-trò đã đứng lại còn người đi xem đến cái sân trường rộng như thế mà cứ chậtních những người, mãi đến lúc các quan ra về các thầy bắt đầu dạy học, mới giải tán hết.

Bạc cầm-Ban lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Đường giao-thông ở Trung kỳ. — Quan Khâm sứ Pasquier vừa mới đi kinh-lý một khoảng đường rất dài tại miền Kontum và Ban mé-thuột.

Ngoài những sự kết quả mà ngài đã được mục-kích về việc học cùng những việc khác thuộc về xã-hội, thì ngài chú-ý nhất về các đường giao-thông. Từ Kontum ngài đã đi trở lên về phía Bắc, cả thảy 55 kilomètres cho đến Bakto. Từ Kontum về Ban-mé-thuột đường dài được 260 kilomètres có từng quãng dài 70 kilomètres mà không phải qua cầu. Tiếp nối với con đường này thì có đường Klei-Ko đi về Bokam mới xong được 20 kilomètres và đường Ban-ton đi về Chereo là đường đi ô-tô được.

Đường đi về Đalat cũng làm mau chóng lắm. Quan Khâm-sứ đi ô-tô được 400 kilomètres là :

đi Bandon 40 kilomètres,
đi Neveal 50 kilomètres
đi Đalat 55 kilomètres, phải qua hồ, con đường ấy nay đã làm được đến Kronkens, cách chân núi Langbiang có 20 kilomètres; 100 kilomètres về Ninh-hòa, còn một đoạn nữa thì đi đường Kontum.

Xứ Trung-kỳ nay nhờ về đường giao thông đã mở mang thì giúp cho những miền cao nguyên rất phì nhiêu ở về phía trong được thông-thương với ngoài.

Uống phạm thuốc. — Cách vài hôm nay ở đường Paul-Bert có bà kia nhân có đứa con lên hai tuổi nóng mình nhác chơi, và đau đầu, bà thấy con đau thế liền lại tiệm thuốc mua hai gói Antipyrine đem về vừa đến nơi nhà lại có việc bận phải đi ngay, khi bà đi khỏi thời mụ vú ấy lấy cả hai gói thuốc ấy cho đứa nhỏ uống. Uống vào thì nó nhào lăn mà mình mẩy tím bầm, vừa có người biết là nó uống phạm thuốc liền đem lên nhà thương. May nhà thương cho uống thuốc nôn, thì đã cứu được thằng bé khỏi cái nạn ấy.

Xem như thế thì biết dùng thuốc rất nên cẩn-thận, nếu xảy ra thì hại đến tánh mạng ngay. Sách có câu «Vô dược đắc trung y» nghĩa là không có thuốc cũng là như được một ông thầy bậc trung-đẳng điều-trị cho, vì rằng thà mà chẳng uống thuốc thì cái bệnh có thể lành dần dần cũng như dùng một ông thầy lang bậc trung đẳng mà điều trị, còn hơn mỗi khi đau là mỗi dùng thuốc, hoặc phạm thuốc hoặc lầm thuốc cũng đến phải nguy.

Kẻ trộm sang trọng. — Cách vài hôm nay ở làng Nam-phổ có nhà ông phán kia bị kẻ trộm đào ngạch, nhưng người nhà biết thời đêm ấy trộm không vào được. Từ đó về sau thời cứ đình luôn, mà người nhà cũng phải đề-phòng không dám sơ suất.

[illegible] tay lại cầm một cái chăm cùng lại nạy cửa. Hai người nạy một hồi thời cái ngạch cửa nảy lên đánh rầm thời chúng nó thôi bộ toan chạy, vừa con chó xủa dồn thêm thời chúng nó chạy thẳng.

Từ xưa nay chưa hề thấy kẻ trộm ăn mặc cách ấy bao giờ, mà nay mới thấy thật là kẻ trộm sang trọng vậy.

.˙.

Cô kia làm khán-hộ ở nhà thương, hôm kia nhân đi khỏi, ở nhà chỉ có một đứa tớ gái coi nhà và vài đứa trẻ con. Vào khoảng 10 giờ mai có một người đến nhà, ăn mặc cực kỳ sang trọng, vào nhà liền hỏi mấy đứa bé ông liền cho mỗi đứa năm bảy xu, bảo chúng nó đi mua bánh ăn, mà nếu có gặp mẹ thời thưa mẹ về nhà kẻo có khách đang ngồi đợi, lại cho con tớ gái hai xu, bảo xuống nấu ấm nước đem uống để chờ bà chủ nhà về có việc cần mà bà đã hẹn đến, sao bà không nhớ mà lại đi đâu.

Con tớ gái xuống bếp nấu nước bưng lên thời khách đâu mất, té ra khách đã cuốn hết cả rương chuôn và

THỪA-THIÊN

Ba người thợ sáo được thưởng hàm. — Kỳ đấu xảo Marseille vừa rồi, có ba người thợ sáo, ở làng Đồng-bào tỉnh Quảng-trị được thưởng hàm Cửu-phẩm bồ-thọ. Vì ba người ấy đã triển hết tài-năng mà làm nghề sáo trong cuộc đấu xảo, lại đã được quan trên khen ngợi. Nghe rằng nghề sáo của ta khi dùng làm thì người ngoại-quốc xem đông lắm, đều cho là một nghề làm bằng tay rất lanh-lợi hơn cả các nghề khác của ta : như là nghề thợ cẩn, thợ thêu, thợ chạm thì ít người đến xem, duy có nghề sáo thì họ xem đông mà có lắm người đến mua những cây bút và nước thuốc đem về tập vẽ, mà cho là nghề vẽ sáo của ta cũng là một nghề vẽ khéo lắm, nếu làm cho thành xưởng to, sáo nhiều, cũng có thể đem xuất-cảng thì sẽ thu hoạch món lợi to.

TOURANE

Lễ phát phần thưởng. — Trước khi nghỉ tết, trường Cự-tùng ở đường «Mã-tây-mới», có làm lễ phát phần thưởng cho học-trò

[illegible] cái chủ-nghĩa lập trường, cái mục-đích của bọn thiếu-niên khuynh hướng về đường tân-học; cái sự vinh hạnh của người hữu học đối với nhơn quần; cái sự thiệt thòi của kẻ bất học, ông lại nói cám ơn mấy thầy giáo làm hết bổn phận, không nài khó nhọc, dạy bảo cho con em và khen học-trò biết lo lắng học hành, văn văn... lời lẽ hùng hào, ý vị thâm thúy, cử tọa đều vỗ tay một hồi lâu.

Kế đến một trò đứng dậy, xin thay mặt cho tất cả học trò trong trường đọc một bài diễn văn, đại để cám ơn các ông lấy lòng tốt đối với bọn thiếu-niên, tổ chức nên trường tư thục, rước thầy dạy bảo, và cám ơn mấy thầy giáo cái ơn giáo dục, cái ý tác-thành, không khi nào dám quên, văn văn.. vừa dứt lời, tiếng pháo nổ đì đùng, tiếng vỗ tay lóp bóp rất là vui vẻ.

Khi ấy, ông chủ trường đứng dậy, xướng danh phát phần thưởng, lấy lời lẽ khuyến miễn học-trò, trò nào cũng mừng rỡ, cám phục cái hậu tình của trường Cự-tùng.

Trường này là ông Ng văn-Tùng Hội-đồng thành-phố, xin phép quan trên, lập thành mới được một năm nay, cách dạy bảo theo chương trình của các công trường cả, nên sĩ số mỗi ngày mỗi đông, xem chừng mau thịnh đạt lắm, cũng là một việc đáng mừng, vậy có mấy lời chúc cho trường Cự-tùng được vĩnh viễn.

[illegible]
B. Làm đất đầu

C. Hoặc nhận vận tải thủy, bộ thời đến tại Hanoi, phố hàng Vôi, số nhà 12, hoặc đến tại công-ty tôi ở làng Phương-độ, phủ Phú-bình thời hiểu công việc và cách thức làm, còn như các Cai ai muốn làm việc gì, hoặc làm khoán, hoặc làm công, thời đem thợ và phu đến đấy mà làm, ai mộ được nhiều thợ và phu, công việc làm tốt, sẽ có thưởng ngoại.

1° Đường đi xe-hỏa đến ga Séno (Sen-hồ) rẽ sang hơn 20 kilomètres.

2° Đường đi bộ đi đường Thái-nguyên đến chỗ Ba-hàng rẽ sang Phú-bình thời đến chỗ làm, hai đường đi cũng tiện cả.

Nay cáo-bạch
Lĩnh-trưng chủ :
TRẦN-VIẾT-SOẠN

Cuộc điều-tra về tục-ngữ phương-ngôn để giúp làm một bộ Việt-âm tự-điển

Lời bá-cáo của hội Khai-Trí-Tiến-Đức

Hội «Khai-trí Tiến-đức» mới lập một ban Văn-học định chủ-trương soạn một bộ tự-điển tiếng Annam.

Việc ấy là một việc [illegible] tiếng ta [illegible] nay chưa có tự-điển [illegible]. Người mình xưa kia học chữ [illegible] nay học chữ tây, [illegible] thông hơn tiếng [illegible] phẩm người [illegible] hiểu rằng [illegible] và nghĩa [illegible] Việt-Nam là [illegible] gìn-giữ lấy [illegible] mấy nghìn [illegible]. Muốn [illegible] nhất sưu-tập [illegible] hết [illegible] chép lấy cho hết.

Việc ấy không phải là một người [illegible] là một hội làm [illegible], phải nhờ cả [illegible] giúp vào [illegible]. Vả tiếng quốc-âm [illegible] không phải ở [illegible] học-thức mới biết [illegible] của nhà [illegible] trẻ nhà quê, [illegible] là ở những [illegible] câu tục-ngữ [illegible].

Vậy trước khi [illegible] phải điều-tra và thu-nhặt lấy những tiếng nói câu nói trong dân-gian, như trước khi dựng [illegible] nhà phải kiếm [illegible] vậy. Những phương-ngôn tục-ngữ, ký hát ca-rao, tức là vật-liệu cho bộ «Việt âm tự-điển» sau này vậy.

Hội chúng tôi khởi-xướng ra việc làm tự-điển, trước nhất phải điều-tra về tiếng nói trong nước. Việc điều tra ấy tất phải nhờ đến hết cả các người có bụng với quốc-âm ở trong nước, [illegible] trong Nam ngoài Bắc.

Vậy nên có lời bá cáo với hải-nội-chư quân-tử xin các ngài ra công giúp cho cái việc «bảo-tồn quốc-âm» đó.

Chúng tôi muốn nhờ các ngài mấy khoản như sau này :

1° Trừ những câu tục-ngữ ca rao đã thông-thường lắm ai cũng biết, như : *Ăn quả nhớ kẻ trồng cây ..... Con cò lặn lội bờ ao, v. v.* các ngài có biết câu nào hoặc riêng cho vùng ngài ở, hoặc các ngài cho là lạ là hay và ít người biết, thì xin làm ơn sao gửi về cho ;

2° Những câu tục-ngữ ca rao thường người ta hay dùng lắm, hay là hiểu sai nghĩa, mà các ngài biết gốc-tích, xin thích rõ ra cho ;

3° Những tiếng thành-ngữ, những câu nói lối, nói bóng, nói lóng, nói đố, cùng hết thảy những cách nói thông-tục, các ngài sở-biết, xin biên lấy và gửi về cho (nếu biết rõ là cách nói riêng của một vùng nào xứ nào thì lại càng hay lắm) ;

4° Những câu hát : hát du em, hát giã gạo, hát cấy lúa, hát đò-đưa, hát kéo gỗ, cùng đại-để những câu hát của các nghề-nghiệp mà có [illegible] cho sự nghiên cứu về nghĩa tiếng ta, xin [illegible] cũng [illegible].

5° Những tiếng chuyên môn của các nghề [illegible] thợ [illegible], tên các khí cụ, cùng đại-để tên riêng [illegible] về các nghề-nghiệp [illegible] phân loại [illegible] thế nào là [illegible] thế nào là [illegible].

Cuộc điều-tra này là thuộc [illegible] những [illegible] quốc-âm [illegible] những [illegible] chữ [illegible] không dám [illegible] đã có sách-vở có thể [illegible].

Chúng tôi thiết nghĩ rằng [illegible] tự điển [illegible] không phải ở [illegible] chữ [illegible] «Việt-âm» [illegible] những [illegible] ở [illegible]. Vô sự [illegible] sưu-tập lấy ở những người già cả trong dân-gian thời có một ngày [illegible] mất dần đi hết, không biết [illegible] ở đâu. Hiện bây giờ có nhiều tiếng ta thường dùng mà không biết rõ gốc tích thế nào. Thí-dụ như tiếng *phàn nàn* (có người nói là *phân trần*) [illegible] dùng, ai cũng hiểu nghĩa thường là [illegible] người lắm, chứng [illegible], nhưng tiếng *phàn-nàn* [illegible] ở [illegible] ra, nguyên-do thế nào, chưa thấy ai giải được rõ. Bây giờ muốn làm một bộ «Việt-âm tự-điển» cho xứng đáng thì mỗi chữ mỗi tiếng, không những phải thích nghĩa [illegible] ai cũng biết, mà lại phải cứu cho ra cái nguyên-do chữ ấy thế nào.

Việc là việc công-ích, và lại có quan-hệ đến cái nghĩa «bảo tồn quốc-túy» là trách-nhiệm chung của cả quốc-dân. Hội chúng tôi mong rằng các bậc quân-tử trong nước sẽ vui lòng giúp cho làm được thành công.

Bản hội đã cử Tổng-thư-ký hội là ông Phạm-Quỳnh, chủ bút «Nam-phong tạp-chí», để thay ban Văn-học thu-nhận các giấy-má về cuộc điều-tra này. Vậy xin các ngài có thơ-từ gì hay hỏi han gì, cứ viết thẳng cho ông Phạm-Quỳnh, ở nhà hội Khai-trí tiến-đức, Hanoi.

Ngài nào có bụng giúp, hoặc có phí tổn về việc điều-tra, việc biên-chép, việc gửi giấy, xin cứ cho biết, bản-hội xin chịu. Bản-hội lại đương nghĩ đặt thưởng cho những tập nào có nhiều câu hay và cóp-nhặt có công-phu nhất.

Khai-trí Tiến-đức hội kính-cáo

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE [illegible]

Thương thụ đệ [illegible] Bắc [illegible]
Nguyên chuyên về ngoại [illegible]
viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca, Port Said
Ai cập, Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Giờ khám bệnh [illegible] giờ
[illegible] chiều 14 [illegible] đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM CHỨNG : Giá 1$50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA LONG, 32.
GIÂY NÓI số 236

3018.

山 KHƯƠNG-SƠN 姜

Chủ nhân : PHẠM-ĐÌNH-ĐIỀM
Hanoi, *n° 29 Rue de la Soie*, **Tonkin**

Bản-hiệu bán tạp hóa, có xưởng dệt ở làng Khương-trung Hà-đông, dệt các thứ màn rộng khổ, các thứ vải, và khăn-mặt v. v.... bán buôn và bán lẻ.

Các quí-khách ở xa có cần dùng nên viết thư về, bản-hiệu sẽ xin hoan-nghênh tử-tế. Có gửi hàng theo lối lĩnh-hóa giao-ngân (contre remboursement).

2098

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhớ ra làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

祥和裕
YU-WO-TSEONG

Grands magasins de soieries
VENTE EN GROS
48, Rue des Cantonnais, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 266

Có nhiều các quí khách các tỉnh viết thư về hỏi lấy échantillons và hỏi mua hàng tây. Vậy bản-hiệu xin trình để các ngài biết rằng : hàng bản hiệu chuyên chỉ các thứ hàng tàu như là : Gấm, vóc, nhiễu, đoạn, thượng hải và các thứ kỳ càn, v. v. có bán các thứ hàng Bắc kỳ như là : the, xuyến, lĩnh, lượt, băng, quế, v. v... và các thứ hàng Saigon như là : Xuyến, lãnh, trừu, cẩm châu, lương, v. v... Những hàng này bản hiệu bán buôn cả, ông bà nào buôn về để bán lại, hoặc mua nhiều về dùng thì bản hiệu mới bán, chứ không bán lẻ từng đo, từng vuông, từng thước và không có échantillons nào cả. Quí khách ai có lòng hạ cố thì gửi thư hỏi giá hàng, bản hiệu sẽ có catalogue khai giá các thứ hàng để gửi hầu các ngài cứ xem đó mà gửi thư mua.

Có nhiều hiệu khác mua nhiều của bản-hiệu đem về lột giấy hiệu khác vào, làm cho giảm giá trị nhiều của bản hiệu đi. Vậy ngài nào mua nhiều nên chú ý xem ở đầu gì có dấu son của bản hiệu đóng, ấy là nhiễu chánh hiệu, còn như cái giấy gói bề ngoài thì không kể tốt.

Nay mới có nhiều các thứ hàng tàu mới sang, đẹp lắm, tốt lắm mà giá tính rất phải chăng : như lãnh các thứ nhiễu liên nguyên [illegible] các màu, các thứ nhiễu tứ qui ngũ hữu các màu và các thứ kỳ càn gia trọng «Dụ-Hòa Tường» các thứ kỳ càn «Dụ-Hưng» tức là bản hiệu đủ các màu. Xin các quí hiệu các tỉnh và các quí khách quang cố

Bất cảm ơn
2010 YU WO TSEONG

CÁC CUỘC ĐI XEM

SẴN-NHIÊN

Tối thứ bảy 17 Février 1923
SỞ CẦU NHƯ Ý
Tối chủ-nhật 18 Février 1923
TOÀN GIA KIẾM NGŨ-PHÚC
Tối thứ hai 19 Février 1923
VẠN SỰ THẮNG Ý
Tối thứ ba 20 Février 1923
TIỀN TỪ PHÙNG TIÊN
Tối thứ tư 21 Février 1923
ÂM ĐỨC CẢM THIÊN
Tối thứ năm 22 Février 1923
MÃN ĐƯỜNG CÁT KHÁNH
Tối thứ sáu 23 Février 1923
LONG, HỔ TRANH CẦU
Tối thứ bảy 24 Février 1923
ĐẾ-THÍCH HIỂN LINH
(Hồn Trương-ba da hàng thịt)

Dịp tết nguyên-đán bản-hội chọn những tích đủ cả hỉ, nộ, ai, lạc, phúc, qui, thọ, khang, để hát từ mồng 2 cho đến mồng 9 An-nam. Những tích này khai diễn thật là vui thú, đào kép cả thật đích đáng ; trước là chúc mừng các quí khách trong cuộc tân-niên ; sau nữa mua vui cho bản-hội ngày một thịnh đạt. Mời các quí-khách đến xem bình phẩm cho.

Hàng mới — Giá cực rẻ !

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kim-ngân-đoạn, dạ Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiễu thật tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và pardessus, imperméable soie để may áo đi mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo
NAM-THỊNH, Tailleur
SOIERIES NOUVEAUTÉS
6, Rue des Cantonnais, Hanoi

Dịp tết ta tới nơi này.
NÊN ĐẾN
Hiệu MAZOYER & Cie

數 [illegible] 春 [illegible]
Thuốc lở : châu-phách-tán

Chữa bệnh đau ngực và các bệnh yếu sức bằng dầu-gan-cá-thu-viên
Thường thường tôi thấy nhiều người bệnh dùng dầu gan cá thu [illegible]

Do Võ Phi Hùng cung HS Kelly Nguyễn Thanh Vân Phương Thủ miễn phí cho mọi người vào học tiếng Việt

(Ngày của Nội-quan Hồ Khai-Trí-Tiến-Đức)

Hiệu ấy có bán những thứ :

Kẹo, mứt thượng hạng.
Rượu mùi thượng hạng.
Rượu vang – Rượu sâm-banh
Nước hoa – Sà-phòng, vân vân.

GIÁ BÁN CỰC HẠ

Quý-khách mua hàng, ngài nào cắt mảnh các-hạch này mang lại, bản-hiệu xin tính giảm giá 5 phần. 3019

Xây vôi Đồng-giao lợi lắm

XIN BÁO

Mme THÂM HAI

14, Phố Hàng-Cá (Hàng-xuân)

mà lấy mẫu với về tỏ thử thì tự khắc các quí-khách biết rằng vôi Đồng-giao nó gấp đôi mọi thứ vôi khác. 2988

興同梁

Kính trình để các quí-khách hiểu cho rằng : bản-hiệu chúng tôi vẫn chuyên cần về nghề kim-hoàn này, đã ngoài hai mươi năm nay, nghề tinh nỗi ngày càng tinh xảo thêm ra, lại chịu nài-khó cho các kiểu vòng, nhẫn, hoa-tai, khoy-áo, dây đeo cổ, quả-im, vân vân, trông rất là thanh nhã, theo hợp thời thế, các quí khách nên dùng, nhân đương cấp ngày tết Cả đem mới, bản-hiệu mới mượn được mấy tay thợ tài khéo ở Bonevong sang và mới có sang các thứ mặt kim-cương, hột-soàn, ngọc thạch ngọc lựu, kim sa, hổ phách sán-hô, mã-não, và các ngọc các vân vân, đủ cả các thứ và mới có sang nhiều kiểu toàn kiểu nhẫn mới, nữ ra, trông rất là ngoạn mục.

Xin mời các nhà xanh quí lại xem cứ mua hay không bản-hiệu lúc nào cũng có người đi thưa tiếp các quí-khách, rất là trọng-tuế

LƯƠNG THÔNG HƯNG
Bijoutier
41, Rue [illegible] Soie 41,
2024 ONKIN HANOI

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu mai)

Đã năm mươi năm nay những người ốm đã biết nước cốt cây ấy là một thứ bổ lắm cho họ nên họ bắt chước mà cũng không đành sắn cho đỡ rồi họ ngâm vào bình đựng nước. Như thế thì nước ấy không bổ ích gì cả, vì nếu người ta muốn cho thuốc với rắt mà ngâm vào trong thì thuốc thì tất phải chế tạo ra cũng gồng như nguyên chất của thứ ấy một được. Cách một cây đại danh y là quan Bác sỹ Rabuteau 5 thứ, ngài đã tìm ra cái lợi của cái ấy mà chế ra vô thuốc để ngâm vào thứ thứ là thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu mai) thuốc là công hiệu lắm.

Cứ dùng vài lọ, để ăn thấm thịt sức lực mạnh mẽ, khỏe mạnh lạ lùng, trong mình khoan khoái.

Ăn uống dễ tiêu và lại khỏe mạnh như thường.

Các hàng bào chế to đều có bán cả. 2056

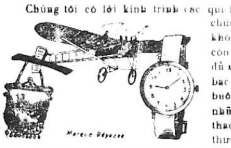
Thuốc lở chân phánh này, rất thơm sạch mát mà chóng khỏi, bất cứ trẻ con người lớn, làm ra phải lở sáu quãng sâu xương thì cũng chóng khỏi, thấm lớm ăn tại, thối tai. Các chứng lở ngứa ngoài da, bất kỳ chữa cả, lọ nhỏ giá 0$50, lọ chữa giá 0$80, lọ nhỏ giá 0$15, mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này và thuốc cao răng, thuốc đau bụng kinh niên, thuốc bảo thiên hoàn, đều là bản-hiệu một tinh chế ra cả, mà kỳ Hội-chợ Hanoi vừa rồi bản được các thuốc ấy rất nhiều, các hàng tạp-hóa và các hàng bán chè các tỉnh buôn ấy nhiều người mua hàng về bán lại. Nhưng thuốc ấy chỉ có các-hiệu bán như sau này : hiệu *Mạc-Đình-Tư*, 126, phố hàng Bông, Sở bán bảo lẻ 63, phố hàng Nông hiệu *Sinh-Sinh-Đường* 85, hàng Bông, phố tr. *Đông-Sinh-Đường* 82, hàng Gai, nhà tr. *Thực-Nghiệp-Quán*, 49, phố Hà-Hiệu-kiểm, hiệu *Đồng-Hưng-Viễn* hàng Cân-tr và hiệu *Vĩnh-Hưng-Quán*, hiệu *Hanh-Hoa-Đường* hàng Buồm, hiệu *Vạn-Xuân* chợ Đồng, 12 hàng Điếu, hiệu *Vạn-Xuân-Đường*, 46 tr hàng Trống, hiệu *Trường-Lợi*, 11, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Gia-Lợi*, 18, p. h. Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, 69, hàng Bồ hiệu *Quảng-Lợi*, 13 tr. hiệu *Bảo-Hưng*, 37, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Vĩnh-Xương*, 39, Bà-hàng, hiệu *Đồng-Hưng-Long*, 100 Cửa nhà, hiệu *Phương-Xuân-Đường*, 82, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27 hàng B. t. điếu, hiệu *Hợp-Xuân-Đường*, 51, và hiệu *Hưng-Thịnh*, 54, Phúc-kiến, Hanoi, hiệu *Nam-Hưng-Long*, 21 phố khách Haiphong hiệu *Hoa-Sinh-Đường* phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Lợi*, 38, hàng Sơn hàm-dịch, hiệu *Vạn-An* phố Yê, t. [illegible] Yên-bay hiệu *Hưng-Xương* phố Việt-Lợi thác Yên-Bái, hiệu *Đức-Thọ*, 166, phố Bến-Thủy, Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán lại hòa-Thuận-yên, hiệu *Lợi-Ích* ở mỏ Tân-nam hiệu *Sa-Cheong* 41 Wing lee House Pong. Các nơi kể trên có bán rất cả thuốc thật xin người và các thuốc sản đồng khác nữa, đều sống hiệu cả. Xin các quí khách chiếu cố

Bản hiệu VĂN-XUÂN-ĐƯỜNG
Số 21 phố [illegible], tỉnh Nam-định [illegible]
Cẩn bạch

華 PAO-VA 寶

98, Phố Hàng Bạc Hanoi

號八廿牌門華老行內 來 寨

Chúng tôi có lời kính trình các quí khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thứ, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ tàu châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thực tốt quí, tốt cả, lốt kim mọ ngày này ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi là có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tư bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thuê được gần bà tây thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ [illegible] các thứ đồng-hồ. Xin các quí-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi [illegible] cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh [illegible] mời các ngài lại chơi

PAVA
Bijoutier... n°98 [illegible] Hanoi.
2032

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

(hiệu Gò đa cũ)

RUE PAUL-BERT, HANOI

Cuối năm hàng kiểm-điểm xong

Bán hạ giá

Kể từ 1er đến 15 tháng hai tây tức là từ rằm đến 30 Tết

Các quý-khách đều có nhiều hàng bán có xin xem quyển cả ta-lô riêng

Giá cực phẩm, có bán một bọn đồng hiệu Doubles, Darros, Olida

GIÁ CỰC KỲ HẠ

Xưa nay chưa từng có bao giờ
2032

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CÔ THẤY CON DAO NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hàng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.

PACHOD Frères & Cie LYON

2054

NÊN MUA
Xe bán hạ giá

HỎI TẠI : PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI

Số 7, cạnh trường Y-viện, Hanoi

GIÂY NÓI SỐ 73

2008

Nhân dịp tết Nguyên đán An-nam này

TRONG VÒNG CẢ THANG FEVRIER

Các ngài nên nhớ cho rằng

Hiện nay tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

559, phố Paul Bert (*trước cửa hiệu Gò đa trong sang*)

đã bắt đầu tăng các quí-khách [illegible] 2800 thứ đồ tiêu mà trả tiền ngay

Hoặc là EAU DE COLOGNE *thượng hạng*

Hoặc là thuốc VIN TONIQUE RECONSTITUANT *số 33,500*

Đồng-hồ tròn báo thức may Đức

Một chương [illegible] 2$ 80
Hai chương [illegible] 3$ 00

Bút máy Ceuklin

N° 2 [illegible] 45 000
N° 1 [illegible] 2$ 50

[illegible] Sẵn có
Bảo-hành [illegible]
Bán tại HÔNG-KÊ-NE-SAE [illegible]

---

58 69

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Hà nay cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-tỉ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nguyễn-long-quang phu-nhân ngạc-nhiên mà hỏi rằng :

— Có việc chi mà con vui-mừng như thế ? *Hàng-ương* được xá tội hay là thượng-hoàng đã hồi-loan đó chăng ? con nên thuật chuyện cho ta được biết.

Nguyễn-thụy lại mỉm cười mà thưa rằng :

— Thân-mẫu ơi ! thượng-hoàng đi về đâu, mà *Hàng-ương* cũng chưa được tha. Ngày nay con vui-mừng là mừng về nỗi đã chọn được một người giai-lễ.

Nguyễn-thụy nói xong, lại thuật chuyện đầu đuôi cho thân-mẫu nghe. *Nguyễn-long-quang* phu-nhân mừng rỡ mà rằng :

— Họ *Mạnh* nói đời là một nhà hiền hoạn. Và lại vốn dòng thi thư, con *Phương-xuân* nhà ta được về làm dâu nhà ấy, thì thật đáng mừng cho ta biết là dường nào ! Ta chỉ cầu-nguyện cho *Mạnh-gia-linh* tiến Kinh lần nầy được an-toàn vô-sự.

Bỗng gió ở nhà đưa chuyện trở về. *Thiếu-xuân* tiếu thư cũng cười mà mừng cho chị là *Phương-xuân* tiểu-thư *Nguyễn-thụy* như một người bạn đồng-niên lên gọi *Bách-quảng* sang làm mối để xin làm lễ kết-thân. Đến hôm *Mạnh gia-linh* tiến Kinh, lại có đem theo một cái quan-tài, nói thác là muốn phòng khi nhiễm bệnh, sợ ở kinh-đia không mua được quan-tài tối chăng. Đó thật là một sự đáng nực cười.

Lại nói chuyện nàng *Hang-ngọc-thanh* ở nhà *Tân sĩ-thăng*. *Tân sĩ-thăng* phu-nhân đối-đãi rất tử-tế. Một hôm *Tân-sĩ-thăng* ở trong triều về, thuật chuyện quốc-cữu là *Hàng-khôi-phương* phải phụng mệnh đi sứ nước *Cao-ly*

Nàng *Hang-ngọc-thanh* nghe nói, trong lòng phiền-muộn, nghĩ thầm : là thương-hại cho *Hàng* quốc-cữu, phong-lưu niên thiếu, xưa nay chưa bước chân đi đâu bao giờ, mà ngày nay phải đãi gió dầm sương, xa-xôi muôn dặm. Thư sinh thế cách, chịu sao nổi những sự đắng cay. Thôi chẳng qua cũng là cái số mệnh của ta chẳng ra gì. Từ khi ta gặp *Hàng* quốc-cữu có lòng hào-hiệp mà cứu-vớt, ta vẫn [illegible] được chỗ nương-tựa tấm thân. Ai ngờ thân-thế long-đong *Hàng* quốc-cữu lại phải gởi ta ở nhà *Tân* học-sĩ này. Chàng hẹn ta chờ-đợi trong 10 năm thì thiết-tưởng ở đây cũng không tiện. Dầu phu-nhân có lòng biệt-đãi, nhưng cái tình phong nguyệt của *Tân* học-sĩ, mỗi khi gặp mặt, ta vẫn phải cúi đầu. Bề sâu còn có kẻ dò, lòng người nham-hiểm để đo cho cùng. Hãy giờ muốn đi chẳng biết về đâu, mà ở đây lâu ngày thì cũng khó yên thân cho được !

Nàng *Hang-ngọc-thanh* tính quẩn lo quanh, rốt đau như cắt, dẫu không dám khóc ra tiếng, nhưng vẫn gạt thầm giọt châu. *Tân-sĩ-thăng* phu-nhân thấy nàng mặt mày châu mỏi tìm lời khuyên giải mà rằng :

— Nàng *Hang-ngọc-thanh* ơi ! nàng cứ yên lòng ở đây chờ đợi, tôi chắc chẳng bao lâu *Hàng* quốc-cữu cũng sẽ tới nơi.

Một hôm, phu-nhân đang ngồi nói chuyện với nàng *Hang-ngọc-thanh*, bỗng nghe tiếng giầy tẹp-kẹp thì *Tân-sĩ-thăng* ở ngoài bước vào, nét mặt có ý hoảng-hốt, rồi ngồi gần người ra mà rằng :

— Không may ! thật là một sự không may ! Ai ngờ tai vạ tự trời rơi xuống vậy !

Tân-sĩ-thăng phu-nhân kinh ngạc mà hỏi rằng

— Việc chi thế ?

Nàng *Hang ngọc-thanh* cũng đứng dậy khép-nép mà thưa rằng :

— Tôi xin cái chào quan *Tân* học-sĩ.

Tân-sĩ-thăng liền nói :

Xin miễn lễ ! tôi có chút việc muốn nói cùng nàng. Chẳng hay nàng có biết chuyện nhà *Hàng-ương* hay không ?

Nàng *Hang ngọc thanh* nói :

— Việc chi thế ? Xin đại-nhân chỉ bảo cho biết ?

Tân-sĩ thăng nín lặng hồi lâu, rồi thuật rõ đầu đuôi việc nhà *Hàng-ương* bị nạn cho hai người nghe. *Tân-sĩ-thăng* phu-nhân nghe nói, sợ tái nét mặt đi. Nàng *Hang ngọc-thanh* cũng đứng ngẩn người ra, không biết nói thế nào.

Tân-sĩ-thăng gẫm chán thở dài mà rằng :

— Nàng *Hang-ngọc-thanh* ơi ! Việc chồng-thân của nàng bây giờ làm ra thế nào ? Để nàng ở đây thì sợ liên-lụy, mà không để nàng ở thì nàng bỏ đi đâu. Nàng nên lo-tính mau-mau, kẻo tai-vạ đến nơi đó.

Tân-sĩ-thăng lại bảo phu-nhân rằng :

— Phu-nhân nên bàn giúp nàng, để tôi còn phải ra ngoài nghe ngóng tin-tức

Nói xong, tức-khắc lại ra. *Tân-sĩ-thăng* phu-nhân thở dài mà bảo nàng *Hang ngọc-thanh* rằng :

— Nàng *Hang-ngọc-thanh* ơi ! Bây giờ nàng nghĩ thế nào, nên nói rõ cho tôi được biết.

Nàng *Hang ngọc-thanh* hai hàng nước mắt chảy xuống dòng-dòng, rồi vừa khóc vừa nói :

Phu-nhân ơi ! Cái số-mệnh tôi chẳng ra gì, còn kể chi nữa nhưng chỉ lo liên lụy đến phu-nhân. Cứ như lời quan *Tân* học-sĩ vừa nói thì nếu chúng biết tôi ở đây, tất buộc cho người cái tội « Oa-tang phản-nghịch », khó lòng mà an toàn được. Phu-nhân ơi ! chi bằng tôi tự ra mà thú nhận đi. Một là nhà phu-nhân đây tránh khỏi tai-vạ ; hai là tôi cũng nhân đấy mà được trông thấy *Hàng-ương*, họa may vương-phi thương lòng tôi thành mà cho được đêm ngày bầu bạn chăng. Phu-nhân ơi ! Chắc trong sổ tộ-danh, thế nào chúng cũng ghi tên tôi là tiểu-thiếp của *Hàng* quốc-cữu, thế là trọn nước trăm năm. Còn cái ơn sâu của phu-nhân thì kiếp sau tôi xin làm thân trâu ngựa để báo đền vậy.

Nàng *Hang-ngọc-thanh* nói xong, lại nức-nở khóc hoài. *Tân-sĩ-thăng* phu-nhân ngẫm-nghĩ ở lâu, rồi bảo nàng rằng :

— Nàng *Hang-ngọc-thanh* ơi ! nàng nói chi phải ! Nhưng tôi còn một điều này muốn ngỏ cùng nàng : số là nàng đến ở nhà tôi đây đã gần nửa năm, phu quân tôi vẫn có lòng trộm yêu thầm nhớ, chỉ ngại vì cái danh-phận bạn-hữu mà không dám nói ra. Từ khi *Hàng* quốc-cữu đi sứ *Cao-ly*, phu-quân tôi thường bàn riêng với tôi rằng « *Hàng* quốc-cữu để bằng lòng tặng nàng *Hang-ngọc-thanh* cho tôi đó ! » Tôi nghe nói vẫn phải khuyên-can. Ngày nay chỉ e sự mắc tai-vạ mà sinh ý khác chăng, vậy hãy để tôi về phòng, thử dò tâm sự phu-quân tôi xem thế nào, sau ta sẽ-liệu.

Nàng *Hang-ngọc thanh* gạt nước mắt rồi cảm tạ mà rằng :

Ngày nay tôi chỉ trông cậy ở phu nhân đó !

Tân-sĩ-thăng phu-nhân gật đầu lui ra, trở về phòng ngồi, mai người nói *Tân-sĩ thăng* vào. *Tân-sĩ thăng* nói :

Nàng *Hang-ngọc thanh* nghĩ thế nào ? Ngày nay không khéo thì tai-vạ đến nhà ta đó !

(Còn nữa)
